

แนวทางการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ปี 2562

คณะที่ 1 การส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค
และการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

นายแพทย์ธีรชัย บุญยะลีพรรณ
รองผู้อำนวยการสถาบันพัฒนามันยเด็กแห่งชาติ

ตัวชี้วัด: ระดับความสำเร็จของพัฒนาการเด็กตามเกณฑ์มาตรฐาน

คำ
นิยาม

- ร้อยละ 90 ของเด็กอายุ 0-5 ปี ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ
- ร้อยละ 20 ของเด็กอายุ 0-5 ปี ที่ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ พบสงสัยล่าช้า
- ร้อยละ 90 ของเด็กอายุ 0-5 ปี ที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าได้รับการติดตาม
- ร้อยละ 60 ของเด็กพัฒนาการล่าช้าได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I
- ร้อยละ 57 ของเด็กอายุ 0-5 ปี สูงดีสมส่วน

เด็กอายุ 0-5 ปี หมายถึง เด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน

การคัดกรองพัฒนาการ หมายถึง ความครอบคลุมของการคัดกรองเด็กอายุ 9, 18, 30 และ 42 เดือน ณ ช่วงเวลาที่มีการคัดกรองโดยเป็นเด็กในพื้นที่ (Type1: มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตัวอยู่จริงและ Type3 : ที่อาศัยอยู่ในเขตแต่ทะเบียนบ้านอยู่นอกเขต)

พัฒนาการสงสัยล่าช้า หมายถึง เด็กที่ได้รับการตรวจคัดกรองพัฒนาการโดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM)และ ผลการตรวจคัดกรองพัฒนาการตามอายุของเด็กในการประเมินพัฒนาการครั้งแรกผ่านไม่ครบ 5 ด้าน ทั้งเด็กที่ต้องแนะนำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่งเสริมพัฒนาการตามวัย 30 วัน (1B261) รวมกับเด็กที่สงสัยล่าช้า ส่งต่อทันที (1B262 : เด็กที่พัฒนาการล่าช้า/ความผิดปกติอย่างชัดเจน)

พัฒนาการสงสัยล่าช้าได้รับการติดตาม หมายถึง เด็กที่ได้รับการตรวจคัดกรองพัฒนาการตามอายุของเด็กในการประเมินพัฒนาการครั้งแรกผ่านไม่ครบ 5 ด้าน เฉพาะกลุ่มที่แนะนำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่งเสริมพัฒนาการตามวัย 30 วัน (1B261) แล้วติดตามกลับมาประเมินคัดกรองพัฒนาการครั้งที่ 2

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการคัดกรองแล้วพบว่ามีพัฒนาการล่าช้า หมายถึง เด็กปฐมวัยทุกช่วงอายุที่ประเมินด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual: DSPM) แล้วผลการคัดกรองไม่ผ่านครบ 5 ด้าน ในการตรวจคัดกรอง ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ในเด็กอายุ 9, 18, 30, 42 เดือน

สูงดีสมส่วน หมายถึง เด็กที่มีความยาวหรือส่วนสูงอยู่ในระดับสูงตามเกณฑ์ขึ้นไปและมีน้ำหนักอยู่ในระดับสมส่วน (ในคนเดียวกัน)

สูตรคำนวณตัวชี้วัด

1. ร้อยละของเด็กอายุ 0-5 ปี ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ

$$= \frac{B}{A} \times 100$$

2. ร้อยละของเด็กอายุ 0-5 ปี ที่ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ พบสงสัยล่าช้า

$$= \frac{C+D}{B} \times 100$$

3. ร้อยละของเด็กอายุ 0-5 ปี ที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าได้รับการติดตาม

$$= \frac{E}{C} \times 100$$

4. ร้อยละของเด็กพัฒนาการล่าช้าได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I

$$= \frac{H}{G} \times 100$$

5. ร้อยละของเด็กอายุ 0-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย

$$= \frac{F}{B} \times 100$$

6. ร้อยละของเด็กอายุ 0-5 ปี สูงดีสมส่วน

$$= \frac{I}{J} \times 100$$

รายการข้อมูล

A = เด็กไทยอายุ 9, 18, 30 และ 42 เดือน ทุกคนที่อยู่อาศัยในพื้นที่รับผิดชอบ (Type1 มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ตัวอยู่จริงและType3 ที่อาศัยอยู่ในเขต แต่ทะเบียนบ้านอยู่นอกเขต)

B = จำนวนเด็กอายุ 9, 18, 30 และ 42 เดือน ทั้งหมดในเขตรับผิดชอบที่ได้รับการตรวจคัดกรอง พัฒนาการจริง ในช่วงเวลาที่กำหนด

C = จำนวนเด็กอายุ 9, 18, 30 และ 42 เดือน มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า(ตรวจครั้งแรก) ที่ต้องแนะนำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่งเสริมพัฒนาการตามวัย 30 วัน (1B261)

D = จำนวนเด็กอายุ 9, 18, 30 และ 42 เดือน มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า(ตรวจครั้งแรก) ส่งต่อทันที (1B262: เด็กที่พัฒนาการล่าช้า/ความผิดปกติอย่างชัดเจน)

E = จำนวนเด็กอายุ 9, 18, 30 และ 42 เดือน มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า(ตรวจครั้งแรก)ทั้งเด็กที่ต้องแนะนำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่งเสริมพัฒนาการตามวัย 30 วัน (1B261)แล้วติดตามกลับมาประเมิน คัดกรองพัฒนาการครั้งที่ 2

F = จำนวนเด็ก 9, 18, 30 และ 42 เดือน ที่ได้รับการตรวจคัดกรองพัฒนาการโดยใช้คู่มือเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM) แล้วผลการตรวจคัดกรอง ผ่านครบ 5 ด้าน ในการตรวจ คัดกรองพัฒนาการครั้งแรก รวมกับเด็กที่พบพัฒนาการสงสัยล่าช้าและได้รับการติดตามให้ได้รับการ กระตุ้นพัฒนาการ และประเมินซ้ำแล้วผลการประเมิน ผ่านครบ 5 ด้านภายใน 30 วัน(1B260)

G = เด็กปฐมวัยที่ได้รับการคัดกรองแล้วพบว่ามีความพัฒนาการล่าช้าทั้งหมด

H = จำนวนเด็กปฐมวัยที่ได้รับการคัดกรองแล้วพบว่ามีความพัฒนาการล่าช้า แล้วได้รับการกระตุ้น พัฒนาการด้วย TEDA4I

I = จำนวนเด็กอายุ 0-5 ปี สูงดีสมส่วน

J = จำนวนเด็กอายุ 0-5 ปี ที่ชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงทั้งหมด

ประเด็นการตรวจราชการที่มุ่งเน้น

1. ร้อยละการคัดกรองพัฒนาการ (ความครอบคลุม) ร้อยละ 90 : ยังต่ำกว่าเป้าหมาย

ควรเน้นความครอบคลุมในเด็กกลุ่มเสี่ยงทั้งด้านสุขภาพและสังคม

2. ร้อยละของสงสัยล่าช้า ร้อยละ 20 : ยังต่ำกว่าเป้าหมาย

ควรเน้นการสร้างสมรรถนะ/ศักยภาพและเสริมกำลังใจของเจ้าหน้าที่ทุกระดับ

3. ร้อยละของการติดตาม ร้อยละ 90 : ยังต่ำกว่าเป้าหมาย

ควรเน้นการติดตามให้ครอบคลุมเด็กสงสัยล่าช้าทุกคน

4. เด็กล่าช้าได้รับการ กระตุ้นด้วย TEDA 4I :

ควรเน้น พัฒนาศักยภาพบุคลากร สธ./การใช้คู่มือฯ/การสื่อสารกับผู้ปกครอง/
การบันทึกข้อมูลในระบบ HDC

5. เด็กสูงดีสมส่วน :

ควรเน้น ส่งเสริมอาหารตามวัย นอนอย่างมีคุณภาพ กิจกรรมทางกาย/การเล่น สุขภาพช่อง
ปาก ความครอบคลุมการชั่งน้ำหนักส่วนสูง เครื่องมือ/วิธีการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูงได้มาตรฐาน

Small success

3 เดือน	6 เดือน	9 เดือน	12 เดือน
1. บุคลากรสาธารณสุขได้รับการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ทักษะการประเมินคัดกรองพัฒนาการเด็กโดยเครื่องมือ DSPM และกระตุ้นพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าด้วยคู่มือ TEDA4I รวมทั้งทักษะการสื่อสารกับผู้ปกครอง 2. เครือข่ายหน่วยงานในระดับพื้นที่ร่วมมือดำเนินการเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมโภชนาการและพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างเป็นรูปธรรม 3. มีระบบเฝ้าระวังการละเมิดพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. 2580 ในระดับจังหวัดและระดับเขต 4. มีนโยบาย/มาตรการ/แผนการส่งเสริมเด็กสูงดีส่วน	1. บุคลากรสาธารณสุข ครูพี่เลี้ยง สื่อสารประชาสัมพันธ์ องค์ความรู้ และแนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครองใช้คู่มือ DSPM มากขึ้น 2. ร้อยละ 40 ของเด็กพัฒนาการล่าช้าได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I 3. เยี่ยมเสริมพลังการดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาการ คัดกรองกระตุ้น ติดตามพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี 4. มีระบบเฝ้าระวังการละเมิดพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. 2560 ในระดับจังหวัดและระดับเขต 5. ชับเคลื่อนนมหัตถ์จรรย 1000 วันแรกของชีวิต อย่างน้อยร้อยละ 50 ของอำเภอ	1. รณรงค์การคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย 2. ร้อยละ 50 ของเด็กพัฒนาการล่าช้าได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I 3. ตรวจเยี่ยมการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. 2560 4. อัตราการกินนมแม่ของทารกแรกเกิดต่ำกว่า 6 เดือน ร้อยละ 50 5. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการประเมินตนเองตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ 6. ชับเคลื่อนนมหัตถ์จรรย 1000 วันแรกของชีวิต อย่างน้อยร้อยละ 70 ของอำเภอ	1. ระดับความสำเร็จของพัฒนาการเด็กตามเกณฑ์มาตรฐาน 1.1 ร้อยละ 90 เด็ก 0-5 ปี ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ 1.2 ร้อยละ 20 ของเด็กที่ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ พบส่งสัยล่าช้า 1.3. ร้อยละ 90 ของเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าได้รับการติดตาม/ส่งต่อ 1.4 ร้อยละ 60 ของเด็กพัฒนาการล่าช้าได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I 1.5 ร้อยละ 57 ของเด็กอายุ 0-5 ปี สูงดีส่วน 2. รณรงค์การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 3. ชับเคลื่อนนมหัตถ์จรรย 1000 วันแรกของชีวิต อย่างน้อยร้อยละ 90 ของอำเภอ